

ภาคผนวก

กล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ตามทฤษฎีของ วิลเลียม เจ เกดเนีย (1972 : 423-437)

A	B	C	DL	DS
A1	B1	C1	DL1	DS1
A2	B2	C2	DL2	DS2
A3	B3	C3	DL3	DS3
A4	B4	C4	DL4	DS4

ตารางกล่องเสียงนี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นของคำ ซึ่งอธิบายได้เป็น 2 แนว คือ แนวตั้งกับแนวนอนตามลำดับดังนี้

แนวตั้ง

แถว A เป็นพยางค์เป็นหรือคำเป็นซึ่งในระบบการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ เช่น ดี ป่า ขาย

แถว B เป็นพยางค์เป็นหรือคำเป็นซึ่งในระบบการเขียนภาษาไทยมาตรฐานมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ เช่น คำ ป่า ผ่าน

แถว C เป็นพยางค์เป็นหรือคำเป็นซึ่งในระบบการเขียนภาษาไทยมาตรฐานมีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ เช่น คำ ป่า ด้าน

แถว DL เป็นพยางค์ตายหรือคำตายเสียงยาว เช่น ขาด ปาด อาบ ลาด

แถว DS เป็นพยางค์ตายหรือคำตายเสียงสั้น เช่น ขัด ปัด อับ คัด

แนวนอน

แถวที่ 1 คำที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นดังต่อไปนี้คือ /ph, th, kh, ch, f, s, h, m, n, r, l, w, y/ หน่วยเสียงเหล่านี้ตามระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานอาจแทนด้วย

อักษรสูง ผ, ถ, ฐ, ข, ฉ, ฝ, ศ, ษ, ห และอักษรต่ำ ที่มี ห นำ คือ หม, หน , หล, หร, หว,

แถวที่ 2 คำที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นดังต่อไปนี้คือ /p, t, k, c/ หน่วยเสียงเหล่านี้ตามระบบ

การเขียนในภาษาไทยมาตรฐานอาจแทนด้วยอักษรกลาง ป, ต, ก, จ
แถวที่ 3 คำที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นดังต่อไปนี้คือ /b, d, ʔ/ หน่วยเสียงเหล่านี้ตาม
ระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานอาจแทนด้วยอักษรกลาง บ, ด, อ
แถวที่ 4 คำที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นดังต่อไปนี้คือ /ph, th, kh, ch, f, s, h, m, n, r, l,
w, y/ หน่วยเสียงเหล่านี้ตามระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานอาจแทนด้วย
อักษรต่ำ พ, ภ, ท, ท, ฒ, ฐ, ค, ฌ, ช, ฉ, ฟ, ซ, ฮ, ม, น, ร, ล, พ, ว, ญ, ย

แบบสำรวจการออกเสียงของพยัญชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อน ในพยางค์ตายสระเสียงยาว
ในภาษาถิ่นชุมพร

ตอนที่ 1 รายละเอียดของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

สถานที่บันทึกเสียง.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.
ผู้บอกภาษาชื่อ.....สกุล.....อายุ.....ปี
เกิดที่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....อาชีพ.....การศึกษา.....
บิดาเกิดที่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
มารดาเกิดที่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
คู่สมรส(ถ้ามี)เป็นคนบ้าน.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

ตอนที่ 2 แบบบันทึกการออกเสียงพยัญชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อน ในพยางค์ตายสระเสียง

ยาว

คำ	การออกเสียงพยัญชนะท้าย			
	[ʔ]	[k]	[@]	ข้อสังเกต
1. ฉีก				
2. ปีก				
3. ชีก				
4. เขก				
5. เอก				
6. เมฆ				
7. แฆก				
8. แบก				
9. แลก				
10. เด็ก				
11. เบิก				
12. เลิก				
13. หมาก				
14. ปาก				
15. ราก				
16. คุก				
17. (กระ)คุก				
18. ลูก				
19. (กะ)โหลก				
20. โบก				
21. โลก				
22. หงอก				
23. ดอก				
24. นอก				
25. เปียก				
26. เรียก				
27. เหงือก				
28. เกือก				
29. เชือก				
30. หมวก				
31. บวก				
32. ลวก				

รายการคำและคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1. นึก นี่กำลังทำอะไร (แสดงท่าทางประกอบ)
2. ปีก นกใช้อะไรบิน
3. ชิก ถ้ามีแดงโม 1 ลูกแล้วผ่าครึ่งจะได้แดงโม 2 ...
4. เขก นี่กำลังทำอะไร (แสดงท่าทางประกอบ)
5. เอก นี่คือวรรณยุกต์อะไร (เขียนให้ดู)
6. เมฆ ก้อนสีขาวบนฟ้าเราเรียกว่า ...
7. แขก เรามักเรียกคนอินเดีย คนอิสลามว่า ...
8. แบก การเอากระสอบหรือของหนัก ๆ ตั้งบนบ่าเราเรียกว่า ...
9. แลก ถ้าเรามีเหรียญ 5 บาท 1 เหรียญแล้วเราอยากได้เหรียญบาท 5 เหรียญเราต้องทำ
อย่างไร
10. เถิก คนที่หน้าผากกว้างมีผมน้อยเราเรียกว่าหัว ...
11. เบิก เวลาขางผลัดใบเราหยุดตัดขางเมื่อจะตัดขางอีกครั้งเราเรียกว่า ...
12. เลิก ตอนเขียนเด็กนักเรียนกลับบ้านแสดงว่าโรงเรียน ... แล้ว
13. หมาก นี่คืออะไร (ให้ดูของจริง)
14. ปาก นี่คืออะไร (ชี้ที่ปาก)
15. ราก ต้นไม้ใช้อะไรดูดน้ำและอาหาร
16. ถูก แพงตรงข้ามกับ...
17. (กระ)ดูก นี่คืออะไร (ให้ดูรูปภาพ)
18. ลูก ในหนึ่งครอบครัวประกอบด้วยพ่อ แม่ และ ...
19. (กะ)โหลก นี่คืออะไร (ให้ดูรูปภาพ)
20. โบก นี่กำลังทำอะไร (แสดงท่าทางประกอบ)
21. โลก เราอาศัยอยู่บน ... (ลักษณะกลมๆ)
22. หงอก ผมขาวของคนแก่เราเรียกว่าอะไร
23. ดอก นี่คืออะไร (ให้ดูรูปภาพ)
24. นอก ในตรงข้ามกับ ...
25. เปียก ถ้าเรตากฝนเราจะ ...

26. เรียก เราจะขานรับก็ต่อเมื่อมีคนมา ...
27. เหยือก นี่คืออะไร (ชี้ที่เหยือก)
28. เกือก คนได้เรียกรองเท้าว่าอะไร
29. เชือก เราใช้อะไรมัดกระสอบ
30. หมวก นี่คืออะไร (ให้คุณของจริง)
31. บวก นี่คือการหมายอะไร (เขียนให้คุณ)
32. ลวก ถ้าน้ำร้อนหกใส่มือหรือมือถูกน้ำร้อนเราเรียกว่าน้ำร้อน ...

รายชื่อประชากรกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อและรายละเอียดของประชากรกลุ่มตัวอย่างในชุมชนชนบทจำนวน 24 คน (เรียงลำดับจากอายุมากไปน้อย)

ชื่อ/ชื่อสกุล	อายุ	ที่อยู่
1. นางห้อง สุวรรณโณ	78	10 ม.5 ต.พระรักษ์ อ.พะโต๊ะ
2. นางหอม ทิมรอด	71	75 ม.2 ต.บางน้ำจืด อ.หลังสวน
3. นาวบุญเรือง เตือกเนียน	68	63/5 ม.6 ต.สะพลี อ.ปะทิว
4. นางแจ่ม ขวัญเมือง	63	23 ต.นาโพธิ์ อ.สวี
5. นางชวนพิศ อ่วมมา	63	12/1 ม.4 ต.หาดทรายรี อ.เมือง
6. นายสุชีพ เรืองเดช	63	52 ม.8 ต.นากระตาม อ.ท่าแซะ
7. นายภิรมย์ น้อยพิน	60	63 ม.1 ต.สวนแตง อ.ละแม
8. นายเจริญ คงทอง	60	46 ม.2 ต.ทุ่งตะไคร้ อ.ทุ่งตะโก
9. นายประเสริฐ สมหิรัญ	45	25 ม.5 ต.ละแม อ.ละแม
10. นางนวลศรี แผงยัง	45	164/4 ต.บางสน อ.ปะทิว
11. นางบุญพิศ พุทฺทกฤษ	43	108/8 ม.8 ต.ขุนกระทิง อ.เมือง
12. นายบุญเลิศ ทองพิทักษ์	40	54/1 ม.4 ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ
13. นางทัศนีย์ คิ้วงโยธา	38	12 ม.1 ต.ช่องไม้แก้ว อ.ทุ่งตะโก
14. นายเนรมิต นวลเป็ง	38	105 ม.2 ต.รับร่อ อ.ท่าแซะ
15. นางกัญญารัตน์ พัฒทอง	37	10 ม.2 ต.บางน้ำจืด อ.หลังสวน
16. นางมาลา(นามสมมติ)	35	ต.เขาส้าน อ.สวี
17. นายอภิวัฒน์ อิทธิรัตน์	20	97 ม.5 ต.ละแม อ.ละแม
18. นางสาวชลิตา ศรียิ้ม	20	83 ม.13 ต.ตะโก อ.ทุ่งตะโก
19. นางสาวรัตศรี มณฑิพย์	20	106 ต.หินแก้ว อ.ท่าแซะ
20. เด็กหญิงอุไรวรรณ ชูสิน	14	43 ม.1 ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ
21. เด็กชายนิรัตน์ เชนรงค์	14	ต.ปากแพรก อ.สวี
22. เด็กชายกมล สุทธิเดช	13	ม.2 ต.บางสน อ.ปะทิว

23. เด็กหญิงชญญวรรณ เวียนรอบทิศ 10 43/3 ม.4 ต.บ้านนา อ.เมือง
 24. เด็กหญิงชุตินา สุขมาศ 12 293 ม.9 ต.นาขา อ.หลังสวน
- รายชื่อและรายละเอียดของประชากรกลุ่มตัวอย่างในชุมชนเมืองจำนวน 24 คน (เรียงลำดับจาก
 อายุมากไปน้อย)

ชื่อ/ชื่อสกุล	อายุ	ที่อยู่
1. นายหวด อัคริณญโญ	86	85/10 ถ.เขาทะลุ ม.6 ต.ทุ่งตะไคร้ อ.ทุ่งตะโก
2. นายสมบุญ มณเฑียรทอง	77	311 ถ.สะพลี-ท่าแซะ ต.ท่าแซะ อ.ท่าแซะ
3. นางถวิลวงษ์ บัญทองคง	72	038-046 ถ.รักษันรกิจ ต.นาโพธิ์ อ.สวี
4. นางอุไรวรรณ เต็มสวัสดิ์	64	70 ถ.เทศบาล 4 ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ
5. นายเจริญ สุภัทรนัยพงศ์	62	121 ถ.หลังสวน ต.หลังสวน อ.หลังสวน
6. นายจำรูญ สุขสวัสดิ์	60	9 ถ.ราชพัฒนา ต.ละแม อ.ละแม
7. นางฉันทนา บุพผา	60	46 ถ.ปรมิทรรรคา ต.ท่าตะเภา อ.เมือง
8. นายทะนงศักดิ์ เพชรศิริ	60	58/3 ถ.เทศบาล 3 ต.บางสน อ.ปะทิว
9. นางจริยา ฤทธิกุล	45	56 ถ.เทศบาล 4 ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ
10. นางศุภวัลย์ ธรรมเสวตร์	45	286/1 ถ.ประชาร่วมใจ ต.นาโพธิ์ อ.สวี
11. นางนวลศรี หนูน้อย	45	39 ถ.สะพลี ต.ท่าแซะ อ.ท่าแซะ
12. นางสรินทิพย์ คงวาริ	44	321 ถ.หลังสวน ต.หลังสวน อ.หลังสวน
13. นางสุดใจ ศรีพูน	43	266 ต.ท่าตะเภา อ.เมือง
14. นางสาวบุญ ศรีสุวรรณ	40	26 ม.6 ต.สะพลี อ.ปะทิว
15. นางวนิดา แก้วเกลี้ยง	36	209 ถ.ช.สินไท 1 ม.9 ต.ละแม อ.ละแม
16. นางกุลลาบ (นามสมมติ)	35	ถ.เขาปีบ-เขาทะลุ ต.ทุ่งตะโก อ.ทุ่งตะโก
17. นางสาวชลิดา (นามสมมติ)	20	83 ม. 13 ต. ตะโก อ.ทุ่งตะโก
18. นางสาวสุพรรณษา แก้วประสาน	19	48 ม.4 ต.วังใหม่ อ.เมือง
19. นางสาวศิริวรรณ แก้วขาว	17	198/1-2 ถ.สุขาภิบาล ต.ท่าแซะ อ.ท่าแซะ
20. เด็กชายประสงค์ สืบศักดิ์	14	96/1 ถ.เทศบาล 5 ต.ละแม อ.ละแม
21. เด็กชายสุรพงษ์ อุทยานวงศ์	14	117/3 ถ.หลังสวน ต.หลังสวน อ.หลังสวน
22. เด็กชายกิตติชัย สุขยิ่งเจริญ	11	11 ถ.เทศบาล 4 ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ
23. เด็กหญิงขวัญศิริ ผ่องพรรณ	10	10 ม. 5 ต.สะพลี อ.ปะทิว
24. เด็กหญิงแก้วตา สมบุญ	10	12 ถ.ประชาร่วมใจ ต. นาโพธิ์ อ.สวี

การออกเสียงพยัญชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อน ในพยางค์ตายสระเสียงยาวของประชากรกลุ่ม
ตัวอย่างในชุมชนชนบท

การออกเสียง คำ คนที่	10-20								35-45								60 ปีขึ้นไป							
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
1. ลึก	?	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
2. ปึก	?	?	?	k	?	k	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
3. ซึก	?	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
4. เขก	?	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
5. เอก	k	k	k	k	?	k	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
6. เมฆ	?	?	k	k	?	k	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
7. แวก	k	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
8. แบก	?	?	k	k	?	k	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
9. แลก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
10. เด็ก	?	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
11. เบิก	k	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
12. เลิก	?	?	k	k	?	k	?	?	?	k	k	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
13. หมาก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
14. ปาก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
15. ราก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
16. ลูก	?	?	k	k	?	k	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
17. (กระ)ลูก	?	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
18. ลูก	?	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
19.(กะ)โหลก	k	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	k	?	?	?	k	?	?	?	?	?
20. โบก	?	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
21. โลก	?	?	k	k	?	k	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
22. หงอก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
23. ดอก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
24. นอก	?	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
25. เปียก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
26. เรียก	k	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
27. เหงือก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
28. เกือก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
29. เชือก	k	?	?	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?
30. หมาก	k	?	k	k	?	k	?	?	?	?	?	?	k	?	?	?	?	k	?	?	?	?	?	?

31. บวก	?	?	k	k	?	k	k	k	?	k	k	?	?	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?	
32. ลบ	?	?	k	k	?	k	k	k	?	k	k	?	?	k	?	?	?	k	?	?	k	?	?	?

ภูมิหลังจังหวัดชุมพร

ประวัติความเป็นมา ขนาด และที่ตั้ง

จังหวัดชุมพรมีชื่อปรากฏมาตั้งแต่ พ.ศ. 1098 มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านของ นครศรีธรรมราช ใช้รูปแพะเป็นตราเมือง เป็นเมืองในอาณาจักรฝ่ายใต้ของกรุงศรีอยุธยาใน รัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าให้จัดตั้งเป็นมณฑล ชุมพร ต่อมามีการยุบการปกครองระบบมณฑลชุมพรจึงมีฐานะเป็นจังหวัด

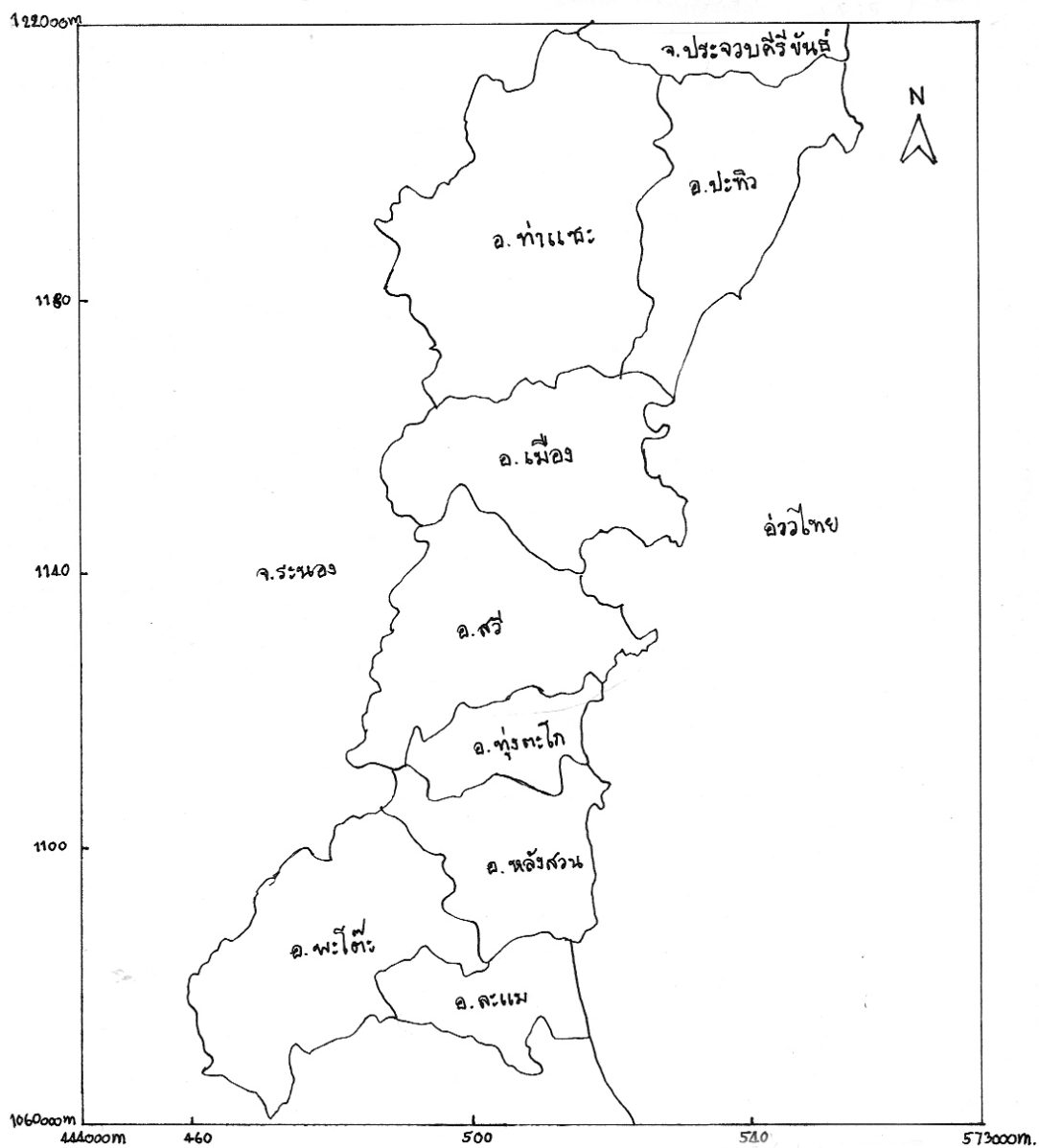
คำว่า “ชุมพร” สันนิษฐานว่ามีที่มาจากคำต่างๆ ว่า “ชุมนุมพล” เนื่องจากเป็น เมืองหน้าด่าน การเดินทัพไม่ว่าจะมาจากฝ่ายเหนือหรือฝ่ายใต้ล้วนเข้ามาตั้งค่ายชุมนุมพลกันที่นี้ จึงเรียกจุดนี้ว่า “ชุมนุมพล” ต่อมาเพี้ยนเป็น “ชุมพร” อีกความหมายหนึ่งอาจมาจากคำว่า “ชุมนุม พร” เนื่องจากการเดินทางไปทำศึกสงครามของแม่ทัพนายกองตั้งแต่สมัยโบราณมา เมื่อจะเคลื่อน พลงจะต้องทำพิธีส่งทัพโดยการบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอให้ได้รับชัยชนะในการสู้รบ เป็นการบำรุง ขวัญทหาร ในสถานที่ชุมนุมเพื่อรับพรเช่นนี้ตรงกับความหมายชุมนุมพรหรือประชุมพร

แต่อีกความหมายหนึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะมาจากชื่อพื้นที่ในท้องถิ่น คือ ดัน มะเดื่อชุมพร เพราะที่ตั้งของเมืองชุมพรนั้นอยู่บนฝั่งแม่น้ำท่าตะเภา มีต้นมะเดื่อชุมพรขึ้นมากมาย ต้นมะเดื่อชุมพรจึงเป็นส่วนหนึ่งของตราประจำจังหวัดชุมพร

ชุมพรเป็นจังหวัดเหนือสุดของภาคใต้ในบริเวณคอคอดกระ มีที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้น ละติจูดที่ 10 องศา 29 ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 99 องศา 11 ลิปดาตะวันออก มีเนื้อที่ ประมาณ 3.75 ล้านไร่ หรือ 6,010.849 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯตามทางหลวง หมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ประมาณ 500 กิโลเมตร และตามทางรถไฟสายใต้ประมาณ 480 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงคือ

- ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และประเทศพม่า
- ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอไทย
- ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดระนอง และประเทศพม่า (สำนักงานจังหวัดชุมพร : 2549)

แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองระดับอำเภอ จังหวัดชุมพร

ที่มา : กรมแผนที่ทหาร, ม.ป.ป., อ้างถึงใน กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม, 2544 : 5

การคมนาคม

การคมนาคมทางบกจากกรุงเทพฯ-ชุมพร ระยะทาง 463 กิโลเมตร มีถนนเชื่อมโขงหมู่บ้าน ตำบล 1,610,412 กิโลเมตร ลาดยาง 1,057,011 กิโลเมตร คอนกรีต 9,743 กิโลเมตร ถนนลูกรัง 543,667 กิโลเมตร ทางรถไฟกรุงเทพฯ-ชุมพร ระยะทาง 485 กิโลเมตร มีรถไฟเข้าออกทุกวัน ระยะทางจากอำเภอเมืองชุมพรไปยังอำเภอต่าง ๆ นั้น มีดังนี้

- อำเภอหลังสวน 76 กิโลเมตร
- อำเภอสวี 45 กิโลเมตร
- อำเภอปะทิว 30 กิโลเมตร
- อำเภอท่าแซะ 32 กิโลเมตร
- อำเภอตะแม 95 กิโลเมตร
- อำเภอพะโต๊ะ 115 กิโลเมตร
- อำเภอทุ่งตะโก 62 กิโลเมตร

คำขวัญประจำจังหวัด

ชุมพรประตูภาคใต้ ไหว้เสด็จในกรม ชมไร่กาแฟ แลหาดทรายรี ดีกล้วยเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของจังหวัดชุมพรแบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ พื้นที่สูงและภูเขา ด้านทิศตะวันตกมีเทือกเขาตะนาวศรี เป็นแนวกั้นแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า จึงมีลักษณะเป็นพื้นที่สูงลาดเชิงเขาจากทิศตะวันตกสู่พื้นที่ต่ำทางทิศตะวันออก ประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญสายสั้นๆ หลายสายไหลลงสู่ที่ต่ำทางทิศตะวันออก เช่น แม่น้ำท่าตะเภา แม่น้ำหลังสวนและแม่น้ำสวี เป็นต้น

บริเวณตอนกลางของจังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่นและที่ราบลุ่มแม่น้ำ

มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก มีพื้นที่ประมาณหนึ่งในสี่ของพื้นที่จังหวัด ด้านทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบตามแนวชายฝั่งทะเลของอ่าวไทยยาวประมาณ 222 กิโลเมตร ชายหาดค่อนข้างเรียบ หาดทรายกว้างมีความโค้งเว้าน้อยสวยงามมาก เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด ความกว้างของจังหวัดโดยเฉลี่ย 36 กิโลเมตร

แม่น้ำลำคลองมีอยู่หลายสายในเกือบทุกอำเภอที่สำคัญดังนี้

- อำเภอเมืองฯ ได้แก่ แม่น้ำชุมพร แม่น้ำท่าตะเภา และคลองหัววังพำนัก
- อำเภอท่าแซะ ได้แก่ คลองรับร่อ และคลองท่าแซะ
- อำเภอสวี ได้แก่ แม่น้ำสวี และคลองสวีเฒ่า
- อำเภอทุ่งตะโก ได้แก่ แม่น้ำตะโก
- อำเภอละแม ได้แก่ คลองละแม

ฝั่งทะเลและชายหาดที่สำคัญเรียงลำดับจากเหนือมาได้ดังนี้

- อำเภอปะทิว ได้แก่ หาดถ้ำรงค์ หาดบ่อเมา และหาดทุ่งวัวแล่น
- อำเภอเมืองฯ ได้แก่ อ่าวพำนัก หาดคอสน หาดภราดรภาพ หาดผาแดง หาดทรายรี

และอ่าวทุ่งมะขาม

- อำเภอสวี ได้แก่ หาดทรายรี
- อำเภอทุ่งตะโก ได้แก่ หาดอรุโณทัย
- อำเภอหลังสวน ได้แก่ หาดคอเขา
- อำเภอละแม ได้แก่ หาดตะวันฉาย และหาดทะเลงาม

การเมืองการปกครองและประชากร

จังหวัดชุมพรแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอเมืองชุมพร ปะทิว ท่าแซะ สวี ทุ่งตะโก หลังสวน ละแม และพะโต๊ะ 70 ตำบล 710 หมู่บ้าน สำหรับการบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นมี 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 13 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 66 แห่ง

ประชากร

จังหวัดชุมพรมีประชากรประมาณ 472,068 คน (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2547) ชาย 238,115 คน หญิง 235,953 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 79 คน : ตารางกิโลเมตร ร้อยละ 17.5

อาศัยอยู่ในเขตเมือง ร้อยละ 82.5 อาศัยอยู่ในเขตชนบท อำเภอที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดคือ อำเภอเมือง และอำเภอพะโต๊ะเป็นอำเภอที่มีประชากรหนาแน่นน้อยที่สุด

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 97.20 รองลงมาได้ศาสนา อิสลามประมาณร้อยละ 1.86 ศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 0.47 ศาสนาอื่นๆประมาณร้อยละ 0.47 ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองดั้งเดิมมีนิสัยอ่อนโยน รักถิ่นฐาน รักความสงบ มีจิตใจ โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ชอบโอ้อวมผู้อื่น มีชนกลุ่มน้อยอยู่ 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มคนไทยพลัดถิ่น เป็นคนไทยโดยกำเนิดแต่ได้อพยพไปทำมาหากินที่ประเทศพม่าเขต หมู่บ้านบกเปี่ยน ต่อมาได้หนีสงครามเข้ามาอาศัยในประเทศไทย ในเขตตำบลสลุยและเขตตำบล สองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ ชาวบ้านทั่วไปเรียกชนกลุ่มน้อยนี้ว่า คนล้งเคี้ย ต่อมาทางราชการให้ชื่อว่าคนไทยพลัดถิ่น

2. กลุ่มลาวโซ่ง อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดราชบุรี มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านคอนรวาย ตำบลบางหมากอำเภอเมืองฯ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ชนกลุ่มนี้ยังดำรงวัฒนธรรม การแต่งกายพื้นเมืองของตนเองเรียกว่าชุดไทยทรงดำ ซึ่งส่วนใหญ่จะใส่ในงานเทศกาลสงกรานต์ ในงานนี้จะมีการฟ้อนรำชุดไทยทรงดำด้วย โดยใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบการรำ และยังมี การเล่นแคนของบรรดาชายหนุ่ม โดยไปเล่นเป่าแคนที่บ้านของสาวหมู่บ้านอื่น

3. กลุ่มกะเหรี่ยงพุทธ เป็นชนกลุ่มน้อยที่หนีภัยจากการสู้รบจากประเทศพม่า เข้ามาตั้งถิ่นฐาน อยู่บริเวณบ้านปิ่นแตก(แพรงยั้งกัน) ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ อยู่ห่างจากบริเวณแนวชายแดน ไทยประมาณ 2 กิโลเมตร

4. กลุ่มกะเหรี่ยงคริสต์ เป็นชนกลุ่มน้อยที่อพยพมาจากพม่าเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณชาน แดนไทยในเขตตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์

สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

โครงสร้างเศรษฐกิจ พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GDP) ปี 2547 ประกอบด้วย สาขาเกษตรกรรมร้อยละ 48.68 สาขาค้าส่งค้าปลีกร้อยละ 11.80 สาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ 9.01 และสาขาอื่นๆ ร้อยละ 30.51

การพาณิชย์ ศูนย์กลางของตลาดและธุรกิจการค้าที่สำคัญมี 2 ส่วนคือ ชุมพร ตอนบน ได้แก่ อำเภอประทิว ท่าแซะ และอำเภอเมืองมีศูนย์กลางการค้าสินค้าเกษตรกรรม ตลอดจนการค้าส่งและการค้าปลีกที่อำเภอเมืองชุมพร ชุมพรตอนล่างได้แก่อำเภอสวี พังตะโก

หลังสวน พะโต๊ะ และละแม มีศูนย์กลางการค้าเครื่องอุปโภคที่สำคัญที่อำเภอหลังสวนโดยเฉพาะ การค้าสินค้าเกษตรกรรม

การเกษตรกรรม ประชากรร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชเกษตรที่สำคัญได้แก่

- ปาล์มน้ำมัน ปลูกมากที่อำเภอปะทิว อำเภอหลังสวน อำเภอท่าแซะ และอำเภอละแม มีพื้นที่ปลูกประมาณ 235,000 ไร่

- ยางพารา ปลูกมากที่สุดที่อำเภอปะทิว รองลงมาที่อำเภอพะโต๊ะ และอำเภอท่าแซะ มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 362,000 ไร่

- กาแฟ ปลูกมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ คือ ร้อยละ 90 เป็นกาแฟพันธุ์โรบัสต้า ปลูกมากที่สุดที่อำเภอสวี รองลงมาคืออำเภอพะโต๊ะ และอำเภอท่าแซะ

- สับปะรด เป็นพืชไร่ที่เริ่มมีการปลูกหลังจากถูกพายุไต้ฝุ่นเกย์ สวนใหญ่ปลูกแซมในพื้นที่พืชสวน มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 25,000 ไร่ พันธุ์ที่นิยมปลูกคือพันธุ์ปัตตาเวีย

- ผลไม้ ปลูกมากในพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดที่มีชื่อเสียง คือ อำเภอหลังสวน ผลไม้ที่สำคัญคือเงาะ ทุเรียน มังคุด นอกจากนี้ยังมีกล้วยเล็บมือนาง ลองกอง และส้มโชกุน

ด้านการประมง การทำประมงชายฝั่งทะเล มีการทำประมงขนาดเล็กถึงขนาดกลางเรือประมงขนาดใหญ่มีไม่มากนัก ทำการประมงได้ 7-9 เดือน เดือนตุลาคม-เดือนธันวาคม เป็นหน้ามรสุมคลื่นลมแรง 15 กุมภาพันธ์ - 15 พฤษภาคม ของทุกปีเป็นช่วงปิดอ่าวห้ามทำการประมงในฤดูสัตว์น้ำวางไข่ นอกจากนี้มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มีการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล บริเวณชายฝั่งอำเภอปะทิวไปจนถึงอำเภอละแม มีการเลี้ยงหอย 2 ชนิด คือ หอยแมลงภู่มากับหอยนางรม บริเวณอำเภอเมืองฯ อำเภอสวี และอำเภอละแม มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง คือ ปลากระพงขาวและปลาเก๋า ที่อำเภอปะทิว อำเภอหลังสวน และอำเภอทุ่งตะโก

ด้านอุตสาหกรรม ความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องการเกษตร เช่น อุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์ม ยางพารา ผลไม้บรรจุกระป๋อง อุตสาหกรรมต่อเนื่องการประมง เช่น ผลิตภัณฑ์ทะเลแช่แข็ง ปี 2546 มีโรงงานอุตสาหกรรม 635 แห่ง (สำนักงานจังหวัดชุมพร : 2549)